

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ชุมชนการวะตะธรรม : กระบวนการเรียนรู้วิถีชีวิตและสังคม
โดยเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี คือ วิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณร่วมกัน (Mixed
Methodology) และประยุกต์ใช้ระเบียบวิธีดำเนินการวิจัย (Methodology) ของงานวิจัยเพื่อ
ท้องถิ่น (Community – based Research : CBR) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ระเบียบวิธีวิจัย
2. แผนการดำเนินงาน
3. ขั้นตอนการดำเนินงาน
 - 3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
 - 3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล
 - 3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล
4. ความเป็นนวัตกรรม

1. ระเบียบวิธีวิจัย

นวัตกรรมเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นเรื่อง ชุมชนการวะตะธรรม เป็นนวัตกรรมทางสังคม (Social Innovation) ที่มุ่งเน้นเพื่อเปลี่ยนค่านิยมของคนในชุมชน โดยมีวัตถุประสงค์หลักคือเพื่อศึกษาถึงกระบวนการชุมชนการวะตะธรรมที่เหมาะสมในการขับเคลื่อนชุมชนบ้านห้วยจั่ว ซึ่งงานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ทั้งหมด 3 ประการคือ 1) เพื่อศึกษาปรากฏการณ์ทางสังคมชุมชนบ้านห้วยจั่ว ตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ 2) เพื่อศึกษากระบวนการชุมชนการวะตะธรรมที่เหมาะสมในการขับเคลื่อนชุมชนบ้านห้วยจั่ว ตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ และ 3) เพื่อนำกระบวนการชุมชนการวะตะธรรมที่เหมาะสมไปเรียนรู้ร่วมกันกับชุมชนพื้นที่อื่น สำหรับปรากฏการณ์ทางสังคมในชุมชนคือ คนเริ่มเสื่อมคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมที่ดงงาม ขาดความเคารพต่อขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมและสิ่งสำคัญ ๆ ร่วมกัน โดยการวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methodology) คือ

การวิจัยวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณควบคู่กันเนื่องจาก ข้อค้นพบบางอย่างไม่สามารถอธิบายได้ด้วยข้อมูลเชิงปริมาณที่มีอยู่ในกรณีเช่นนี้ นักวิจัยอาจใช้วิธีการเชิงคุณภาพเพื่อหาข้ออธิบายให้แก่ข้อค้นพบนั้น หรือมีเช่นนั้นนักวิจัย จะดำเนินการศึกษาเชิงคุณภาพไปพร้อม ๆ กับการศึกษาเชิงปริมาณเลยก็ได้ (ชาย โพรธิสิตา . 2554 : 45 - 46) และประยุกต์ใช้ระเบียบวิธีดำเนินการวิจัย (Methodology) ของงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น (Community – based Research : CBR) ของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น (กาญจนา แก้วเทพ. 2553 : 49 - 56) ซึ่งมีวิธีวิทยา 7 ขั้นตอน คือ

1. แสวงหาตัวนักวิจัย นั่นคือชาวบ้านสามารถเป็นนักวิจัยได้ ไม่จำกัดเพศ อายุ การศึกษาอาชีพ ฯลฯ
 2. การพัฒนาโจทย์วิจัยและการพัฒนาโครงการวิจัย คือการเข้าใจงานวิจัยแบบ Community – based Research (CBR) เพื่อเชื่อมโยงปัญหาและประเด็น (Text) ให้สัมพันธ์กับบริบทแวดล้อม (Context)
 3. การออกแบบวิจัย
 4. การทำความเข้าใจร่วม
 5. การจัดการข้อมูล
- ซึ่งในขั้นตอน 3),4),5) นี้ เป็นไปตามวิธีวิทยาของการวิจัยทั่วไป โดย CBR เป็นงานวิจัยแบบ Participatory Action Research (PAR) ที่สร้างความเข้าใจร่วมกันที่มีขอบเขตกว้างขวางได้สิ่งอื่น ๆ มากกว่าได้ข้อมูล
6. การใช้ประโยชน์จากข้อมูลคือนำไปเป็นแนวทางแก้ปัญหาในพื้นที่และองค์กร คั้นข้อมูลให้ชุมชน นำไปขยายผลสู่กลุ่มอื่นและพื้นที่อื่น เป็นหลักสูตรท้องถิ่น เป็นเนื้อหาการสร้างกลไกการจัดการของชุมชน เป็นนโยบายท้องถิ่น
 7. การถอดและสรุปบทเรียน ถือได้ว่าเป็นนวัตกรรมของวิธีวิทยา เพราะเป็นการพัฒนาปัญญาวิธีคิดของคน

2. แผนการดำเนินงาน

แผนการดำเนินงานแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 ศึกษาปรากฏการณ์ทางสังคมชุมชนบ้านห้วยจั่ว ตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาดจังหวัดกาฬสินธุ์ มีปรากฏในรูปแบบการแสดงออกอยู่ในเรื่องใด ชุมชนดำเนินชีวิตด้วยวิถีใดที่ชี้ให้เห็นว่า มีเรื่องชุมชนการวะตะธรรม

ระยะที่ 2 ศึกษากระบวนการชุมชนการวาระธรรมที่เหมาะสมในการขับเคลื่อนชุมชนบ้านห้วยจ้ง ตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ว่ามีขั้นตอนและกิจกรรมต่าง ๆ อย่างไรบ้างที่สามารถปฏิบัติได้และเป็นที่ยอมรับ

ระยะที่ 3 การนำกระบวนการชุมชนการวาระธรรมที่เหมาะสมเรียนรู้ร่วมกันกับชุมชนพื้นที่อื่นว่า มีขั้นตอนและกิจกรรมใดที่สอดคล้องกันและกันและเป็นที่ยอมรับได้ในชุมชนพื้นที่อื่น

3. ขั้นตอนการดำเนินงาน

ในเบื้องต้นผู้วิจัยได้ทำการศึกษาพื้นที่ชุมชนบ้านห้วยจ้ง ตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยมุ่งเน้นที่ปรากฏการณ์ทางสังคมว่า คนในชุมชนดำเนินชีวิตด้วยวิถีใด ที่ชี้ให้เห็นว่ามีเรื่องชุมชนการวาระธรรม ขณะเดียวกันนั้น ได้สร้างความสัมพันธ์กับกลุ่มคน และสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อการค้นพบข้อมูลจริงมือหนึ่ง โดยใช้เวทีประชาคม เสวนาสาธารณะ เปิดโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจร่วมกันผ่านกระบวนการดำเนินการวิจัยตามระเบียบวิธีวิจัย ตลอดจนการใช้เทคนิคและเครื่องมือ จำแนกตามขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาปรากฏการณ์ทางสังคมชุมชนบ้านห้วยจ้ง ตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์

สาระสำคัญโดยมุ่งเน้นศึกษา ปรากฏการณ์ทางสังคมที่มีความสัมพันธ์กับบริบทสภาพแวดล้อมในชุมชนบ้านห้วยจ้งที่เกิดขึ้นแล้วเกิดขึ้นเล่า ทั้งทางสังคมและวัฒนธรรมในวิถีดำเนินชีวิตที่ เคารพในสิ่งสำคัญ ๆ ของคนในชุมชน ทั้งการเคารพบุคคลอื่น การเคารพธรรมชาติ การเคารพสิ่งเหนือธรรมชาติ โดยได้กำหนดกลุ่มเป้าหมาย เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ระยะเวลา สิ่งที่จะได้รับ

กลุ่มเป้าหมาย ในเบื้องต้นได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายจะจงเลือกทั้งจากการทบทวนเอกสารและโดยจัดเวทีชุมชนสำรวจความคิดเห็น สันทนาการกลุ่มย่อย การสัมภาษณ์นักวิชาการ ประชาชนชาวบ้าน ผู้นำชุมชน ผู้แทนชุมชน ครู ผู้ปกครอง เด็กและเยาวชนที่ให้ความเคารพกันระหว่างกลุ่มคน ระหว่างวัยและระหว่างพื้นที่ จำนวนทั้งหมด 100 คน โดยแบ่งเป็นพระสงฆ์ จำนวน 5 รูป นักวิชาการ 5 คน ประชาชนชาวบ้าน 5 คน ผู้นำชุมชน 10 คน ผู้แทนชุมชน 15 คน ครู 5 คน ชาวบ้าน 45 คน เด็กและเยาวชน 10 คน เพื่อกำหนดคุณลักษณะเบื้องต้นของ

กลุ่มเป้าหมายที่จะร่วมขับเคลื่อนชุมชนการวะตะธรรมว่ากลุ่มเป้าหมายควรมีคุณลักษณะอย่างไร

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยใช้วิธีสำรวจความคิดเห็นถึงภูมิสังคมชุมชนบ้านห้วยจั่วจากกลุ่มเป้าหมายจำนวน 100 คนและการจัดเวทีชาวบ้าน การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participative Observation) การสัมภาษณ์ (Interview) พระสงฆ์ นักวิชาการ ปราชญ์ชาวบ้านผู้นำชุมชนผู้แทนชุมชน ครู ชาวบ้าน ผู้ปกครองเด็กและเยาวชน จำนวน 100 คนการสัมภาษณ์เชิงลึก (In - dept Interview) ผู้รู้ข้อมูลเชิงลึกคือ ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้นำชุมชน โดยธรรมชาติ จำนวน 15 คน ชาวบ้าน 25 คน การสนทนากลุ่ม (Focus Group) ปราชญ์ชาวบ้าน นักวิชาการ ครู ชาวบ้าน จำนวน 60 คน การเขียนบันทึกเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ระยะเวลา ตั้งแต่เดือนกันยายนถึงเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2556

สิ่งที่จะได้รับ เข้าใจปรากฏการณ์ทางสังคมชุมชนการวะตะธรรมในชุมชนบ้านห้วยจั่ว

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางที่ 1 แสดงแผนการดำเนินการ

กิจกรรม	กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือ	ระยะเวลา	สิ่งที่จะได้รับ
1. เตรียมทีมเก็บข้อมูล	ผู้วิจัย, ผู้ช่วยวิจัย	สมุดบันทึก กระดาษชาร์ต เครื่องบันทึกเสียง กล้องวิดีโอ	เดือน กันยายน พ.ศ. 2556	ความพร้อม ของทีมและ อุปกรณ์เก็บ ข้อมูล
1. ลงพื้นที่ศึกษา ปรากฏการณ์ ทางภูมิสังคม	พระสงฆ์ นักวิชาการ ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้นำชุมชน ผู้แทน	การสอบถาม การสังเกตแบบ มีส่วนร่วม การสัมภาษณ์	เดือน ตุลาคม ถึง เดือน	ข้อมูล ประวัติศาสตร์ บอกเล่า ประวัติศาสตร์
2. ศึกษาวิถี ดำเนินชีวิต ในประเด็น คนเคารพสิ่ง สำคัญร่วมกัน	ชุมชน ครู ผู้ปกครอง เด็กและ เยาวชน	การสนทนากลุ่ม การเขียนบันทึก	พฤศจิกายน พ.ศ. 2556	ท้องถิ่นและ บุคคลรูปแบบ กาแสดงออกถึง วิถีดำเนินชีวิตที่ ชี้ให้เห็นเรื่อง ชุมชนการวะ ตะธรรม

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษากระบวนการชุมชนการวะตะธรรมที่เหมาะสมในการขับเคลื่อนชุมชนบ้านห้วยจั่ว ตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์

สาระสำคัญ มุ่งเน้นศึกษากระบวนการเรียนรู้ใหม่ที่เหมาะสมในการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนบ้านห้วยจั่ว ที่คนเคารพสิ่งสำคัญร่วมกันคือ คนเคารพคน คนเคารพธรรมชาติและคนเคารพสิ่งเหนือธรรมชาติ ทั้งยังถือว่สิ่งนี้เป็นสิ่งสำคัญที่พึงใส่ใจและปฏิบัติด้วยความเอื้ออาทรกันและแบ่งปันโดยความหนักแน่นจริงจัง มองเห็นคุณค่าและความสำคัญ แล้วปฏิบัติต่อบุคคลต่อธรรมชาติและต่อสิ่งเหนือธรรมชาติอย่างถูกต้องและจริงใจ มีค่านิยมร่วมในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ระหว่างกลุ่มคน ระหว่างพื้นที่ และระหว่างวัย สำนึกในคุณธรรม ศีลธรรมและจริยธรรม ตลอดจนค่านิยมที่ดีงาม โดยยึดหลักผลประโยชน์ส่วนรวม ด้วยกระบวนการกิจกรรมชุมชนการวะตะธรรมที่หลากหลายรูปแบบและเนื้อหา

กลุ่มเป้าหมาย เป็นกลุ่มเป้าหมายเดียวกันจากในขั้นตอนที่ 1 และกลุ่มเป้าหมายใหม่ที่มีคุณลักษณะตามที่กลุ่มเป้าหมายในขั้นตอนที่หนึ่งกำหนด โดยเจาะจงเลือกจากความเต็มใจเข้าร่วมขับเคลื่อนชุมชนคาร์วะธรรม จำนวน 50 คน จำนวน 8 ครอบครัว

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล การสนทนากลุ่ม (Focus Group) การสนทนากลุ่มย่อย การสัมภาษณ์สัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง การสัมภาษณ์เชิงลึก (In - dept Interview) การเสวนาทางวิชาการ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การเขียนบันทึก จากประเด็นที่สำรวจความคิดเห็นในขั้นตอนที่ 1 ถึงปรากฏการณ์ทางสังคมที่มีอยู่ในชุมชนบ้านหัวจัวและกระบวนการชุมชนคาร์วะธรรมที่เหมาะสมในการขับเคลื่อนผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย

ระยะเวลา ตั้งแต่ เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2556 ถึง เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2557

สิ่งที่ได้รับ เข้าใจกระบวนการชุมชนคาร์วะธรรมที่เหมาะสมในการขับเคลื่อนผ่านกิจกรรมต่าง ๆ

ตารางที่ 2 แสดงแผนการจัดกิจกรรม

กิจกรรม	กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือ	ระยะเวลา	สิ่งที่ได้รับ
1. ศึกษากระบวนการเรียนรู้ใหม่ในการดำเนินชีวิต	พระสงฆ์ นักวิชาการ ปราชญ์ชาวบ้าน	การสนทนากลุ่ม การสนทนากลุ่มย่อย การสัมภาษณ์	เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2556 ถึง	กระบวนการเรียนรู้ใหม่ วิธีการใหม่ในการดำเนินชีวิต
2. สังเคราะห์ผลการศึกษา	ผู้นำชุมชน ผู้แทนชุมชน	แบบไม่มีโครงสร้าง	เดือนกรกฎาคม	กิจกรรมชุมชน
3. กำหนดกิจกรรมขับเคลื่อนปฏิบัติสัมพันธ์คนเคารพคนเคารพธรรมชาติคนเคารพสิ่งเหนือธรรมชาติ	ครู ผู้ปกครอง เด็กและเยาวชน	การสัมภาษณ์เชิงลึก การเสวนาทางวิชาการ สังเกตแบบมีส่วนร่วม การเขียนบันทึก	พ.ศ. 2557	คาร์วะธรรมที่หลากหลาย สามารถปฏิบัติได้และเป็นที่ยอมรับ

ขั้นที่ 3 นำกระบวนการชุมชนการระดมความคิดเห็นที่เหมาะสมในการขับเคลื่อนชุมชนบ้าน
หัวงัว ตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์เรียนรู้ร่วมกันกับชุมชนพื้นที่อื่น

กลุ่มเป้าหมาย เป็นกลุ่มเป้าหมายเจาะจงเลือกของชุมชนพื้นที่อื่น ที่มีคุณลักษณะ
เหมือนคล้ายกับกลุ่มเป้าหมายในขั้นที่ 2 จำนวน 50 - 100 คน

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล การสอบถาม การสังเกตแบบมีส่วนร่วม
การสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม การเขียนบันทึก เป็นเครื่องมือในการ
เก็บรวบรวมข้อมูลการเรียนรู้ร่วมกับชุมชนพื้นที่อื่น

ระยะเวลาตั้งแต่ เดือนกรกฎาคม ถึง เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2557

สิ่งที่จะได้รับ สามารถนำชุมชนการระดมความคิดเห็นที่มีกิจกรรมหลากหลายรูปแบบ
เหมาะสมและสอดคล้องกับพื้นที่ชุมชนบ้านหัวงัว เรียนรู้ร่วมกันกับชุมชนพื้นที่อื่น เพื่อปรับใช้
ให้สอดคล้องกับชุมชนพื้นที่อื่นจากการเรียนรู้ร่วมกันนั้น

ตารางที่ 3 แสดงแผนการจัดกิจกรรม

กิจกรรม	กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือ	ระยะเวลา	สิ่งที่จะได้รับ
1. กำหนด กระบวนการ การและกิจกรรม การเรียนรู้ ร่วมกับ ชุมชนพื้นที่อื่น	พระสงฆ์ นักวิชาการ ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้นำชุมชน ผู้แทนชุมชน ครู ผู้ปกครอง	การสังเกต แบบ มีส่วนร่วม การสัมภาษณ์ การสนทนา กลุ่ม	เดือน กรกฎาคม ถึง เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2557	กิจกรรม ขับเคลื่อน และการดำเนิน กิจกรรมเรียน ขับเคลื่อนเรียนรู้ ร่วมกับชุมชนอื่น พื้นที่อื่น
2. ดำเนินกิจกรรม การเรียนรู้ ร่วมกับ ชุมชนพื้นที่อื่น	เด็กและเยาวชน	การเขียน บันทึก		พื้นที่อื่น

ปฏิทินการวิจัย

ตารางที่ 4 แสดงปฏิทินการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนการวิจัย	การดำเนินงาน	การรวบรวมข้อมูล	การวิเคราะห์ข้อมูล	ระยะเวลา
ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาปรากฏการณ์ทางภูมิสังคมและชุมชนการวะตะธรรม	เตรียมทีมงาน ประชุมเชิงปฏิบัติการ ลงพื้นที่เก็บข้อมูล	จัดเวทีชาวบ้าน สสำรวจความคิดเห็น สนทนากลุ่มย่อย สัมภาษณ์	วิเคราะห์เนื้อหา	เดือนกันยายน ถึงเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2556
ขั้นตอนที่ 2 1. สังเคราะห์ผลการศึกษาปรากฏการณ์ทางภูมิสังคมและชุมชนการวะตะธรรม 2. กำหนดกิจกรรมขับเคลื่อน	ประชุมเชิงปฏิบัติการ สังเคราะห์ผลการศึกษาและกำหนดกิจกรรมขับเคลื่อน	การสอบถาม การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การเขียนบันทึก	วิเคราะห์เนื้อหา	เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2556 ถึงเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2557
ขั้นตอนที่ 3 1. กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับชุมชนพื้นที่อื่น 2. ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับชุมชนพื้นที่อื่น	ประชุมเชิงปฏิบัติการ กำหนดกิจกรรมเรียนรู้ร่วม	การสอบถาม การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม	วิเคราะห์เนื้อหา	เดือนกรกฎาคม ถึงเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2557

การเก็บรวบรวมข้อมูล

โดยแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ ได้แก่

1. การศึกษาวิจัยเอกสารและทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง (Documentary Research) โดยศึกษาจากหนังสือ บทความ วิทยานิพนธ์และข้อเขียนต่าง ๆ ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดความคิดในการศึกษา

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เริ่มต้นจากการลงพื้นที่สำรวจชุมชน พหุลักษณะท้องถิ่นร่วมกับชุมชนและมีการสำรวจซ้ำหลายครั้ง โดยผู้วิจัยและคณะผู้ช่วย ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการเปิดเวทีชาวบ้านสัมภาษณ์พระภิกษุ ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้นำชุมชน นักวิชาการ ครู ผู้ปกครอง เด็กและเยาวชน ที่สำคัญคือใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม ทั้งยังใช้การวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อกำหนดคุณลักษณะของกลุ่มเป้าหมาย ทั้งนี้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น ผู้วิจัยได้เตรียมเทคนิคที่ใช้ในกระบวนการและพร้อมจะปรับเปลี่ยนเทคนิคที่ใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เป็นจริงส่วน การเข้าถึงข้อมูลนั้น ผู้วิจัยจะเป็นผู้ดำเนินการพร้อมด้วยคณะผู้ช่วยวิจัย ในขณะที่อยู่กับชุมชน ในฐานะผู้ให้ข้อมูลแล้วชุมชนยังเป็นผู้ช่วยเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย ซึ่งข้อมูลที่ ได้ทั้งหมดจะทำการเขียนบันทึกลงไว้ในกระดาษชาร์ต ซึ่งเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล หลังจากนั้นผู้วิจัยจะทำการถอดเนื้อหาที่ได้บันทึกไว้เป็นเอกสารทุกครั้งไป ดังนั้นข้อมูลที่ได้ จึงประกอบด้วย

2.1 ข้อมูลจากการสำรวจชุมชน พหุลักษณะท้องถิ่น

2.2 ข้อมูลจากเวทีชาวบ้าน

2.3 ข้อมูลจากผู้รู้ (Key Success) ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ได้แก่พระภิกษุ ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้นำชุมชน

2.4 ข้อมูลจากเอกสารท้องถิ่น

3. การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ซึ่งมุ่งเน้นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) โดยกระบวนการจัดกิจกรรมและกระบวนการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (Observation)

ดังนั้นหลังจากที่ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลประเด็นเนื้อหาและความสำคัญของเอกสารแล้ว จากนั้นผู้วิจัยก็ได้ลงพื้นที่เพื่อศึกษาและเก็บข้อมูลจากพื้นที่จริง ซึ่งในขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลจากพื้นที่จริงผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. การสัมภาษณ์ผู้วิจัยสัมภาษณ์เก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Studies) คือ กลุ่มเป้าหมายในพื้นที่จริง จากนั้นนำข้อมูลที่นำมาทำการวิเคราะห์ความต้องการและข้อคิดเห็น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะนำไปเป็นประเด็นหรือแนวทางในการจัดการสนทนากลุ่มต่อไป

2. การสนทนากลุ่มการสนทนากลุ่ม (Focus Groups) เป็นการนำประเด็นหรือแนวทางที่ได้จากการวิเคราะห์จากการสัมภาษณ์ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล มาดำเนินการสนทนากลุ่ม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ดียิ่งที่สุด โดยผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันของสมาชิกในวงสนทนา ซึ่งเน้นพลวัตของกลุ่ม (Group Dynamics) ซึ่งถือว่าคนเราจะพูดหรือแสดงออกถึงความคิดเห็นอย่างเปิดเผยในกลุ่มหรือในที่สาธารณะก็ต่อเมื่อเขารู้สึกสบาย ๆ ภายใต้อสภาพแวดล้อมที่คุ้นเคย (Stewart. and Shamdasani. 1991 : 144) โดย

2.1 สถานที่จัดสนทนา คือ ศูนย์รวมใจ ทางไท ทางธรรม ทางพอเพียง ตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์

2.2 ผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) คือ ผู้วิจัย

2.3 การเลือกสมาชิกสนทนา เลือกผู้สนทนาโดยยึดจุดมุ่งหมายของการวิจัยเป็นหลัก (Purposeful Sampling) โดยเลือกจากกลุ่มคนและครอบครัวเป็นผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ พระสงฆ์ จำนวน 5 รูป นักวิชาการ จำนวน 10 คน ประชาชนชาวบ้าน จำนวน 10 คน ผู้นำชุมชน จำนวน 10 คน ผู้แทนชุมชน จำนวน 45 คน เด็กและเยาวชน จำนวน 20 คน ในชุมชนตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยเลือกจากการสัมภาษณ์และเลือกจากการแนะนำต่อ ๆ กันไป โดยผู้วิจัยไปตามประชากรในแต่ละกลุ่มคนใดคนหนึ่ง หรือที่เรียกว่า การเรียนรู้และเข้าถึงชุมชนด้วยการอ้างอิงต่อเนื่องปากต่อปาก (Snowball Sampling Technique) (วิรัตน์ คำศรีจันทร์. 2554 : 21 - 22) เช่น ถามว่า “ใครมีความรู้ความเชี่ยวชาญเรื่องหมอเป่าในหมู่บ้านนี้บ้าง” เมื่อได้ชื่อคนหนึ่งมาก็ตามไปถามคนนั้นแบบเดียวกัน ต่อ ๆ ไปเรื่อย ๆ โดยวิธีนี้ที่ได้มาจะมีจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ ในจำนวนนี้คนที่ถูกคนอื่นเอ่ยชื่อมากที่สุด จะได้รับการคัดเลือกร่วมในการสนทนากลุ่ม ซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลที่ดีที่สุด โดยจุดมุ่งหมายที่เลือกตัวแทนแบบนี้ เพื่อให้ได้ตัวแทนที่สามารถให้ความรู้หรือข้อมูลได้มากที่สุด

2.4 การติดต่อกับผู้ประสานงาน การติดต่อประสานงานกับผู้นำชุมชนและกลุ่มคนและครอบครัวเป็นผู้ให้ข้อมูลชุมชนตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเข้าร่วมในการจัดการสนทนากลุ่ม พร้อมแจ้งวันและเวลา พร้อมสถานที่ให้ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มทุกคนให้ทราบล่วงหน้า

2.5 การจัดที่นั่งสนทนากลุ่ม ให้นั่งล้อมวงไม่ห่างกันมากนัก ผู้วิจัยนั่งอยู่หัวกลุ่ม เพื่อให้ได้ยินการพูดคุยอย่างทั่วถึงและสามารถแสดงความคิดเห็นให้กับผู้อื่นได้รับฟังอย่างชัดเจนอันจะนำมาซึ่งการสื่อสารที่มีความถูกต้องชัดเจนและยังก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้สนทนาและบุคคลในวงสนทนาด้วย

2.6 การเริ่มสนทนาในช่วงแรกของการสนทนา ผู้ดำเนินการสนทนา เริ่มจากการแนะนำตนเองและทีมงาน (ผู้บันทึกข้อมูล ผู้ประสานและบริการทั่วไป) โดยพยายามสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเอง จัดเตรียมอุปกรณ์ (กระดาษ ดินสอ ปากกา เครื่องบันทึกเสียง) ที่ใช้ในการสนทนากลุ่มให้พร้อม หลังจากนั้นจึงดำเนินตามขั้นตอน ต่อไป

2.6.1 อธิบายถึงวัตถุประสงค์และจุดมุ่งหมายในการสนทนากลุ่ม

2.6.2 เกริ่นนำด้วยคำถามอ่อนเครื่องเพื่อสร้างบรรยากาศผ่อนคลายเป็นกันเอง

2.6.3 เมื่อผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเริ่มมีความคุ้นเคยกัน จึงเริ่มคำถามซึ่งได้จากการวิเคราะห์การสัมภาษณ์ เพื่อเป็นแนวทางประเด็นในการสนทนา

นอกจากประเด็นข้อคำถามเหล่านี้ ในการสนทนาจะเกิดข้อคำถามที่เกิดขึ้นระหว่างการสนทนา ผู้ดำเนินการสนทนาจะใช้ประเด็นคำถามเหล่านี้ซักถามเพื่อให้ได้รายละเอียดของประเด็นนั้น ๆ มากขึ้น การยุติการสนทนากลุ่ม ขอให้สมาชิกแต่ละคนสรุปสิ่งที่ได้พูดและเพิ่มเติมข้อมูล ความคิดเห็นของตน โดยผู้ดำเนินการสนทนากลุ่มอาจเป็นผู้เริ่มต้นสรุปก่อนก็ได้ แล้วจึงให้สมาชิกร่วมกันเพิ่มเติม การสรุปเป็นการทำความเข้าใจสาระสำคัญของข้อมูลให้ตรงกันและปรับแก้ในประเด็นที่อาจเข้าใจผิดและจากการดำเนินการสนทนากลุ่มดังกล่าว จะทำให้ได้หัวข้อหรือเรื่องที่จะนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมเพื่อจัดการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน ในฐานการเรียนรู้ต่อไป

3. เวที่ยืนยันความน่าเชื่อถือของข้อมูลจัดเวที่ยืนยันความน่าเชื่อถือของข้อมูล เพื่อยืนยันความน่าเชื่อถือของข้อมูลทั้งหมดในการวิจัยในครั้งนี้ โดยใช้รูปแบบการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) เป็นรูปแบบการเปรียบเทียบข้อค้นพบเพื่อยืนยันความน่าเชื่อถือ ซึ่งประกอบด้วยบุคคลต่าง ๆ ที่ไม่ใช่ผู้วิจัยได้ร่วมกันนำไปปรับปรุง แก้ไข เพิ่มเติมส่วนที่บกพร่องให้มีความถูกต้อง สมบูรณ์ยิ่งขึ้นทำการทบทวนข้อค้นพบ (Review Triangulation) ทั้งด้านความแม่นยำ (Accuracy) ความสมบูรณ์ (Completeness) ความเป็นธรรม (Fairness) และความน่าเชื่อถือ (Credibility) (สุภางค์ จันทวานิช, 2549 : 45)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือและเทคนิคที่ใช้ในการวิจัย

ตารางที่ 5 แสดงเครื่องมือและเทคนิคที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือและเทคนิค	วัตถุประสงค์
การจัดเวทีชุมชน เสวนาวางแผน ปฏิบัติ อย่างมีส่วนร่วม	ให้ชุมชนมีส่วนร่วมด้านการวางแผนการจัดการและ สร้างขีดความสามารถในการคิด วางแผน ปฏิบัติให้ ชุมชนตระหนักถึงความเชื่อมโยงระหว่างแผนกับ ปฏิบัติการ
การจัดกระบวนการ การเรียนรู้ อย่างมีส่วนร่วม	มุ่งเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมโดยตรงของชุมชน ในพื้นที่ด้วยการเรียนรู้ปฏิบัติการ โปร่งใสสร้างความ หลากหลายในกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชน กับผู้วิจัยส่งผ่านความรู้ด้วยกระบวนการ
การประชุมแบบมีส่วนร่วม อย่างพึงพอใจ Appreciative Influence Control (AIC)	สร้างความพึงพอใจให้ผู้มีส่วนร่วมเวทีตระหนักถึงการ มุ่งสู่เป้าหมายเดียวกันสามารถใช้ติดตามเพื่อให้ บรรลุเป้าหมายในการร่วมมือ
Time Line เส้นบอกเวลา เรื่องราวเหตุการณ์สถานการณ์ ประวัติศาสตร์ชุมชน	ใช้เป็นเครื่องมือวิเคราะห์เหตุการณ์ สถานการณ์ ปรากฏการณ์ทางสังคมในชุมชนเพื่อต้องการแสวง หาบุคคลที่ให้ข้อมูล เหตุการณ์ในระยะหนึ่ง ๆ เข้าใจ อดีตถึงปัจจุบัน

การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. วิธีการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือเชิงคุณภาพ

การสร้างเครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือเชิงคุณภาพที่ใช้ในการ
วิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ แบบการบันทึกการสนทนากลุ่ม แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต
พฤติกรรม ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมด โดยจัดทำคำสัมภาษณ์
ต่อไปนี้

1.1 แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม มีขั้นตอนในการสร้างและตรวจสอบเครื่องมือ
ดังนี้

1.1.1 ศึกษาเอกสาร ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบ และ
การสร้างแบบบันทึกการสนทนากลุ่มของ (ไพศาล วรคำ, 2552 : 211)

1.1.2 กำหนดประเด็นเนื้อหาและสร้างประเด็นเนื้อหาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง
ในการสนทนากลุ่ม และจัดทำแบบบันทึกการสนทนากลุ่มให้สัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ในการ
วิจัยที่จะศึกษาขึ้นมา โดยครอบคลุมเนื้อหาเรื่อง ชุมชนการวะตะธรรม : กระบวนการเรียนรู้สู่
ชีวิตและสังคมงาม

1.1.3 นำแบบบันทึกการสนทนากลุ่มเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
เพื่อขอคำแนะนำและตรวจสอบความถูกต้อง ตลอดจนลักษณะการใช้ภาษา เพื่อแก้ไขปรับปรุง

1.1.4 นำแบบบันทึกการสนทนากลุ่มที่ได้รับการแก้ไขหรือปรับปรุงแล้ว
นำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อพิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของ
การวัด โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Objective Congruence : IOC) และให้
คำแนะนำในการแก้ไขและปรับปรุงให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ซึ่งประกอบด้วย

1) ดร.ลลิต ถนอมสิงห์ ตำแหน่ง ผู้ช่วยเลขานุการมูลนิธิชัยพัฒนา
2) ดร.ธัญญา สังขขนานนท์ ตำแหน่ง อาจารย์ ประจำคณะ
มนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

3) พระมหานิมิตย์บัณฑิตเสวี ดร. ตำแหน่ง รองเจ้าคณะจังหวัด
หนองคาย

4) พระครูอนุกุลปริญาติการ ดร. ตำแหน่ง รองเจ้าคณะอำเภอยางตลาด
จังหวัดกาฬสินธุ์

5) นายทองแถม นารดจ้านง ตำแหน่ง บรรณาธิการหนังสือพิมพ์
สยามรัฐรายวัน

1.1.5 นำแบบบันทึกการสนทนากลุ่มปรับปรุงแก้ไข แล้วจัดพิมพ์เพื่อนำไป
ใช้ในบันทึกการสนทนากลุ่มกับกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มผู้ให้ข้อมูลต่อไป

1.2 แบบสัมภาษณ์ มีขั้นตอนในการสร้างและตรวจสอบเครื่องมือ ดังนี้

1.2.1 ศึกษาเอกสาร ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบและการ
สร้างแบบสัมภาษณ์

1.2.2 กำหนดประเด็นเนื้อหาและสร้างประเด็นเนื้อหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องในการสัมภาษณ์ และจัดทำแบบบันทึกการสัมภาษณ์ให้สัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ในการวิจัยที่จะศึกษาขึ้นมา โดยครอบคลุมเนื้อหาเรื่อง ชุมชนการวะตะธรรม : กระบวนการเรียนรู้สู่ชีวิตและสังคมงาม

1.2.3 นำแบบบันทึกการสัมภาษณ์เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อขอคำแนะนำและตรวจสอบความถูกต้อง ตลอดจนลักษณะการใช้ภาษา เพื่อแก้ไขปรับปรุง

1.2.4 นำแบบบันทึกการสัมภาษณ์ที่ได้รับการแก้ไขหรือปรับปรุงแล้วนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม เพื่อพิจารณาความสอดคล้องของข้อความถามกับวัตถุประสงค์ของการวัด โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Objective Congruence : IOC) และให้คำแนะนำในการแก้ไขและปรับปรุงให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้นในการภาษา

1.2.5 นำแบบสัมภาษณ์ปรับปรุงแก้ไข ตามคำแนะนำและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญให้ถูกต้องสมบูรณ์ แล้วจัดพิมพ์เพื่อนำไปใช้ในการสัมภาษณ์กับกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มผู้ให้ข้อมูลต่อไป

1.3 แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรม มีขั้นตอนในการสร้างและตรวจสอบเครื่องมือ ดังนี้

1.3.1 ศึกษาเอกสาร ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบและการสร้างแบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมของ

1.3.2 กำหนดประเด็นเนื้อหาและสร้างประเด็นเนื้อหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องในการสังเกตพฤติกรรม และจัดทำแบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรม ให้สัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ในการวิจัยที่จะศึกษาขึ้นมา โดยครอบคลุมเนื้อหาเรื่อง ชุมชนการวะตะธรรม : กระบวนการเรียนรู้สู่ชีวิตและสังคมงาม

1.3.3 นำแบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอคำแนะนำและตรวจสอบความถูกต้อง ตลอดจนลักษณะการใช้ภาษา เพื่อแก้ไขปรับปรุง

1.3.4 นำแบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมที่ได้รับการแก้ไขหรือปรับปรุงแล้วนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม เพื่อพิจารณาความสอดคล้องของข้อความถามกับวัตถุประสงค์ของการวัด โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Objective Congruence : IOC) และให้คำแนะนำในการแก้ไขและปรับปรุงให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้นในการภาษา

1.3.5 นำแบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมปรับปรุงแก้ไข ตามคำแนะนำ และข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญให้ถูกต้องสมบูรณ์ แล้วจัดพิมพ์เพื่อนำไปใช้ในการสังเกตพฤติกรรมกับกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มผู้ให้ข้อมูลต่อไป

2. วิธีการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือเชิงปริมาณ

การสร้างเครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือเชิงปริมาณที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ แบบสำรวจความต้องการ แบบประเมินทักษะชีวิตในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมด โดยจัดทำดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 แบบสำรวจความต้องการ มีขั้นตอนในการสร้างและตรวจสอบเครื่องมือ ดังนี้

2.1.1 ศึกษาเอกสาร ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบและการสร้างแบบสำรวจความต้องการของ (ไพศาล วรคำ, 2552 : 211)

2.1.2 กำหนดประเด็นเนื้อหาและสร้างประเด็นเนื้อหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องในการสำรวจความต้องการและจัดทำแบบสำรวจความต้องการให้สัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ในการวิจัยที่จะศึกษาขึ้นมา โดยครอบคลุมเนื้อหาเรื่อง ชุมชนคาร์วะตะธรรม : กระบวนการเรียนรู้ชีวิตและสังคมงาม

2.1.3 นำแบบสำรวจความต้องการเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอคำแนะนำและตรวจสอบความถูกต้อง ตลอดจนลักษณะการใช้ภาษา เพื่อแก้ไขปรับปรุง

2.1.4 นำแบบสำรวจความต้องการที่ได้รับการแก้ไขหรือปรับปรุงแล้ว นำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม เพื่อพิจารณาความสอดคล้องของข้อความถามกับวัตถุประสงค์ของการวัด โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และให้คำแนะนำในการแก้ไขและปรับปรุงให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้นในการใช้ภาษา

2.1.5 นำแบบสำรวจความต้องการปรับปรุงแก้ไข ตามคำแนะนำตาม ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญให้ถูกต้องสมบูรณ์ แล้วจัดพิมพ์เพื่อนำไปใช้ในการสำรวจความต้องการกับกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มผู้ให้ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีวิเคราะห์แบบการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ซึ่งได้จากการศึกษาเอกสาร (Documentary) แผนที่เดินดินชุมชน การศึกษารายกรณี (Case Study) การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม (Participant Observation) การสัมภาษณ์เชิง

ลึก (In - depth Interview) การสนทนากลุ่ม (Focus Group) การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) การเขียนบันทึก (Journal) แล้วนำมาวิเคราะห์ ตั้งเคราะห์และนำเสนอเชิงพรรณนา เป็นการวิเคราะห์ทั้งในระหว่างการเก็บข้อมูลและหลังการเก็บข้อมูลโดยการจัดระเบียบข้อมูล (Data Organizing) คือ นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษา มาจำแนกตามประเภทและจัดกลุ่มข้อมูลที่ ได้โดยการเชื่อมโยงข้อมูลกับแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่ออธิบายผลการศึกษาซึ่งอยู่ในรูปการพรรณนา

ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ มีทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้มีการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลนำข้อมูลมาวิเคราะห์ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิเคราะห์ระดับความต้องการ ชุมชนการวะตะธรรม : กระบวนการเรียนรู้สู่ชีวิตและสังคมงาม สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ จากการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และวิเคราะห์สรุปอุปนัยโดยมีการจัดกระทำข้อมูลเชิงคุณภาพดังนี้

- 2.1 นำข้อมูลมาจัดกลุ่มตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 2.2 นำข้อมูลมาจัดแบ่งกลุ่มย่อยตามลักษณะของข้อมูลในแต่ละประเภท
- 2.3 การอ่านทบทวนข้อมูลที่ได้จัดระเบียบ ไว้อีกครั้งหนึ่งเพื่อคัดเลือกข้อความที่มีความหมายตรงประเด็นกับเรื่องที่ต้องการวิเคราะห์ พร้อมกับตั้งชื่อกำกับข้อความ
- 2.4 การแสดงข้อมูลนำข้อมูลย่อยกลุ่มต่าง ๆ ที่มีความหมายสัมพันธ์กัน เข้ามารวมกันตามประเด็นหัวข้อการวิเคราะห์ เพื่อบรรยายเรื่องราวที่มีความหมาย เพื่อนำไปสู่คำตอบในการวิจัย

ความเป็นนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

ความเป็นนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น “ชุมชนการวะตะธรรม “ นั้น คือ เป็นกระบวนการเรียนรู้ใหม่ของคนกลุ่มหนึ่ง ในการดำเนินวิถีชีวิตที่เคารพสิ่งสำคัญร่วมกัน อันได้แก่คนเคารพคน คนเคารพธรรมชาติและคนเคารพสิ่งเหนือธรรมชาติ เป็นปรากฏการณ์ใหม่ในการปฏิบัติตนให้มีคุณค่าทั้งคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงามและเป็นวัฒนธรรมใหม่เพื่อ

พัฒนาสังคมให้อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ระหว่างกลุ่มคน ระหว่างพื้นที่และระหว่างวัย ด้วยความเอื้ออาทรกันและแบ่งปันบนฐานความมีคารวะธรรม โดยมีฐานคิด “เคารพสิ่งสำคัญร่วมกัน สรรค์สร้าง สังคมใจงาม ” ซึ่งตั้งอยู่บนฐานหลักปรัชญาของทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง ที่กลุ่มคนรู้จักพอประมาณ มีเหตุผลและมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างมีความรู้คู่คุณธรรม บนฐานสังคมสีเขียวเรื่องการสร้างสังคมที่เป็นธรรม ด้วยการสร้างสังคมอ่อนสุขบนความมีอยู่ของตน บนฐานแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 ในยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรมในสังคมและยุทธศาสตร์การพัฒนาค้นสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืนและบนฐานหลักพุทธธรรมเรื่องคารวะธรรม ที่มีคารวะตา 6 เป็นเบื้องต้น

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY